

RAMP - bylogistikk

Diskusjonsgrunnlag

Møte i bybåndssamarbeidet og arbeidsgruppe BYLO
30.012026

Agenda

- Velkommen
- Presentasjonsrunde
- Orientering sluttrapport BYLO 2
- Status BYLO 3 (tiltaks- og virkemiddelmatrise for bylogistikk)
- Presentasjon av RAMP og tema godstransport og bylogistikk
 - Få innspill til strategier, retningslinjer og handlingspunkter
- Lunsj kl. 1130

Status BYLO 2

Opinion:

Befolkningsundersøkelse: Hverdagslivets reise- og transportbehov

Gjennomført for Plansamarbeidet

Roar Teige // roar@opinion.no
Håkon Otterlei // hakon@opinion.no

Status BYLO 3

- Opprinnelig fremdrift:
 - Utkast til ferdig veileder 28.11
 - Tilbakemelding fra BYLO 5.12
 - Endelig sluttleveranse 12.12
 - Sluttpresentasjon 18.12
- Utkast 28.11 opplevdes svært mangelfullt
- Tilbakemeldingen på endringsbehov møtt med beskjed om at timene var brukt opp
- Tvist rundt oppdragsavtalen: Pbe mener det går tydelig frem at det skal leveres et sluttprodukt ihht kravspesifikasjon i tiludsinnbydelsen.
- Sweco mener prising etter medgått tid legger risiko for fullføring hos oppdragsgiver, og at det derfor ikke kunne forventes et ferdig sluttprodukt
- Ingen varsler fra Sweco om timeforbruk før 28.11.
- Reklamasjon sendt 23.12, møte mellom Sweco og Pbe 9.1, svar fra Sweco 14.1, motsvar Pbe 23.1 og forventet tilbakemelding Sweco 30.1.

Oppdraget

Følgende oppgaver skal svares ut:

- Bistand til å formulere **tydelige målsetninger** for bylogistikk koblet til tema som arealbruk, fremkommelighet, trafikksikkerhet, byliv, mv for å kunne vurdere effekt av tiltak. Målsetningene må forstås likt og være mulig å følge opp.
- **Kartlegge og systematisere** eksisterende og mulige virkemidler som offentlig sektor kan ta i bruk, og hvilke tiltak som kan iverksettes. Virkemidler og tiltak skal være kategorisert etter type virkemiddel/tiltak og hvilken transportkategori de er innrettet mot. Det kan også være virkemidler og tiltak som primært er rettet mot annen transport eller andre temaer. Disse må også inkluderes i kartlegging og den videre analysen.
- **Analysere** virkemidlenes og tiltakenes **effekter alene** og i **kombinasjon med andre, synliggjøre målkonflikter** og **identifisere de mest effektive virkemidlene** med færrest målkonflikter. Analysen må synliggjøre hvilke **forutsetninger** som må være på plass for en vellykket implementering, og hvordan tiltak og virkemidler **kan kombineres** for å oppnå størst mulig effekt. Videre må det fremgå hvilke tiltak og virkemidler som **fungerer på tvers av de seks transportkategoriene** i bylogistikk, hvilke tiltak og virkemidler som er best egnet i på **ulike geografiske nivåer** og ulike typer **byområder**, og hva som er **hensiktsmessig (forvaltnings)nivå** (nasjonalt, regionalt, kommunalt og lokalt).
- Vurdering av **handlingsrom** og **konsekvenser** av ulike roller offentlig sektor kan ta for å tilrettelegge for og gjennomføre tiltak.

Sluttprodukt: tiltaks- og virkemiddelmatrise eller tilsvarende som kan brukes som et verktøy og veileder.

Krav i reklamasjon

1. Styrke systematiseringen og analysen av virkemidler og tiltak

Leveransen må inneholde en tydelig analyse av virkemidler og tiltak. Analysen skal være etterprøvbar, og kunne reproduseres for resten av tiltakene og eventuelle fremtidige tiltak. Dette mener vi kan oppnås ved følgende avhjelp:

- Målmatriksen må ha et tydeligere skille mellom stor, middels og svak effekt på de definerte målene for bylogistikk. Funnene av effektene i målmatriksen må kvalitetssikres.
- Basert på klassifiseringen av effektene må det velges ut et antall tiltak. Utvelgelsen av tiltak bør drøftes med PBE i et milepælsmøte.
- De utvalgte tiltakene må analyseres etter kriteriene som er beskrevet i oppdragsavtalens bilag 1, slik som kriteriet “geografisk nivå” osv. Med “analyseres” mener vi:
 - Innholdet i de ulike rubrikkene og nivået på informasjon må settes inn i et system. Kolonnen “Beskrivelse” bør f.eks ha et mer spisset innhold enn en blanding av årsaker, effekt og beskrivelse.
 - Samle og systematisere erfaringene fra piloter som ligner på hverandre. Dette gjør det mulig å vurdere tiltaket som helhet, og ikke bare hver enkelt pilot.
 - Begrunne og følge opp påstander som gjøres i analysen.
 - Presisere hvor tiltak er uttømmende, og hvor det kun er gjort utvalg i tabeller over tiltak.
- Utarbeide en beskrivelse av metodikk for analyse slik at den er etterprøvbar og kan reproduseres.

Krav i reklamasjon (forts.)

2 Oppdatere innhold i veileder

Det er viktig at tiltakene som velges ut for fullstendig analyse oppdateres både i tiltaksbank og tiltaksmatrise i veileder. Videre må det synliggjøres der informasjon eller analyse er mangelfull. Dette mener vi kan oppnås ved følgende avhjelp:

- Ta resultatene fra analysen av de utvalgte tiltakene inn i tiltaksbank og tiltaksmatrise i veilederen.
- Synliggjøre hvor det mangler data.

3 Forbedre format og brukervennlighet for veileder

Tiltaksmatrisen og tiltaksbanken er de viktigste delene i denne veilederen. Det er nødvendig at de fungerer bedre for at dette verktøyet skal kunne brukes. Tiltaks- og virkemiddelmatrisen må presenteres i et strukturert og lett tilgjengelig format, med en enkel bruksanvisning som gjør det mulig for PBE å oppdatere innholdet. Dette mener vi kan oppnås ved følgende avhjelp:

- Forenkle tiltaksmatrisen i kartfortelling, slik at den blir mer intuitiv og enklere å ta i bruk.
 - Symboler kan erstatte noe av teksten for å øke brukervennligheten og lesbarheten.
 - Matrisen kan forenkles blant annet ved å kun beholde kolonner for virkemiddelkategori, virkemiddel og tiltak, og la alle analysekriterier være filter.
- Utarbeide en enkel bruksanvisning slik at PBE kan gjennomføre oppdateringer av veilederen etter at sluttleveranse er oversendt.

RAMP Arbeidspakker

A Areal	B Mobilitet	C Natur, jordvern, Oslofjorden	D KU, ROS og prinsipper	E Oppfølging
Vekstfordeling	Mobilitetsstruktur	Masseforvaltning	Konsekvensutredning og ROS	Styringsstruktur og strategiske prioriteringer
Regional senterstruktur	Parkering	Naturmangfold, regional grønnstruktur, jordvern	Gjennom-gående prinsipper	Handlingsprogram
Kvalitet	Gods og logistikk	Oslofjorden		Veiledning
	Rett virksomhet på rett sted	Energi		Indikatorer

Bylogistikk i RAMP

- Bylogistikk er nytt tema
 - knagger i gjeldende plan både i arealstrategier og transportstrategier.
- Strategiene, retningslinjene og handlingsprogram-punktene som foreslås i dette notatet vil derfor både være videreutvikling fra gjeldende plan, og formulering av nye.
- Delpakken B3 Gods og logistikk består av tre deler:
 - Godstransportsystem
 - Terminalområder og regionale næringsområder
 - Bylogistikk
- Begrepsforståelse (oppe til diskusjon):
 - Bylogistikk: Frakt av varer, utstyr, avfall og tjenester til, fra, i og gjennom et byområde.
 - Godstransport: transport som utføres ved å flytte eiendeler (goods) i fast eller flytende form fra ett sted til et annet.
 - Logistikk : alle tjenestene knyttet til godstransporten, som gjør at godset blir levert på rett sted til rett tid og i riktig mengde
 - Næringstransport: Det som ikke er persontransport?
 - Gods: ?
 - Varehandel: Handel til sluttbruker (ikke agentur/engros)

Regional areal- og transportstruktur

- 1 Videreutvikle Oslo by som landets hovedstad
- 2 Styrke regionale byer og arbeidsplasskonsentrasjoner i Akershus
- 3 Utvikle bybåndet med bedre sammenhenger i bystrukturen og høy utnyttning av kollektivtransport
- 4 Prioritere utvikling av noen lokale byer og tettsteder i Akershus
- 5 Opprettholde gode og stabile bomiljø utenfor de prioriterte vekstområdene

Overordnede strategier

A

Arealstrategier

- A1 Konsentrere hoveddelen av veksten i boliger og arbeidsplasser til prioriterte vekstområder
- A2 Utvikle prioriterte vekstområder med bykvalitet
- A3 Innenfor prioriterte vekstområder bør vekst gå foran vern
- A4 Utenfor prioriterte vekstområder bør vern gå foran vekst
- A5 Lokalisering av alle typer arbeidsplasser, handel og tjenester bør skje etter prinsippet om rett virksomhet på rett sted
- A6 Utvikle terminalområder og regionale næringsområder for gods og logistikk utenfor byene

T

Transportstrategier

- T1 Utvikle et helhetlig transportsystem for hele Oslo og Akershus som bygger opp om regional struktur
- T2 Utvikle transportløsninger i prioriterte vekstområder som bidrar til gange og sykling, enkle kollektivreiser og bykvalitet
- T3 Utnytte eksisterende og planlagt transportinfrastruktur
- T4 Mete veksten med kapasitet i kollektivtransport
- T5 Utvikle et godstransportsystem som gir mer gods på sjø og jernbane og avlastet tettbygde områder for unødvendig tunntransport

Områdekategorisering (BYLO)

		OMRÅDETYPEN					
		Sentrumsområder	Boligområder med blokkbebyggelse	Boligområder med småhus	Kontor/Campus/Helseinstitusjoner	Arealkrevende virksomheter	Veiareal
U R B A N T K I H I E R A R	Oslo sentrum (ca. Ring 1)						
	Regional by + Oslo ut til Ring 3 (inkludert områdesentrum i randsonen av indre by)						
	Områdesentrum ytre by/ Prioriterte byer/tettsteder						
	Nabolagssentrum/lokalsentre o.l.						
	Resten						

Transportkategorier (BYLO)

- Vareleveranser til butikker og virksomheter
- Varelevering til privatperson (netthandel/hjemkjøring)
- Bygg- og anlegg
- Renovasjon
- Tjenestetransport
- Bydrift (inkl. veidrift)
- Masetransport

Hva sier planprogrammet?

Avgrensning:

- Det foreslås at temaet bylogistikk inngår i oppdatert regional plan for areal og mobilitet, og at det vurderes regionale føringer for bylogistikk i sentrumsområder. Temaet må ses og vurderes i sammenheng med overordnet struktur for gods og logistikk og videreutvikling av regionale næringsområder.
- Videre må det ses i sammenheng med personmobilitet og hvordan det jobbes med utviklingen av sentrumsområder.

Utredningsbehov:

- Hensiktsmessig definisjon og avgrensning av begrepet i regional plan må utredes nærmere.
- Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlag fra blant annet BYLO vil det vurderes om og hvilke føringer for bylogistikk det vil være hensiktsmessig å ha i en regional plan for areal og mobilitet.
- Arealbehov knyttet til bylogistikkfunksjoner skal utredes.

Strategier

- Relevante strategier
 - A5: Egen arbeidspakke
 - A6: Håndteres i B3.1
 - T1: Videreutvikles
 - T2: ?
- Forslag til nye strategier
 - Med utgangspunkt i gjeldende plan
 - Med utgangspunkt i plangrunnlaget for regionale planer i Viken

Regional areal- og transportstruktur

- 1 Videreutvikle Oslo by som landets hovedstad
- 2 Styrke regionale byer og arbeidsplasskonsentrasjoner i Akershus
- 3 Utvikle bybåndet med bedre sammenhenger i bystrukturen og høy utnytting av kollektivtransport
- 4 Prioritere utvikling av noen lokale byer og tettsteder i Akershus
- 5 Opprettholde gode og stabile bomiljø utenfor de prioriterte vekstområdene

Overordnede strategier

Arealstrategier

- A1 Konsentrere hoveddelen av veksten i boliger og arbeidsplasser til prioriterte vekstområder
- A2 Utvikle prioriterte vekstområder med bykvalitet
- A3 Innenfor prioriterte vekstområder bør vekst gå foran vern
- A4 Utenfor prioriterte vekstområder bør vern gå foran vekst
- A5 Lokalisering av alle typer arbeidsplasser, handel og tjenester bør skje etter prinsippet om rett virksomhet på rett sted
- A6 Utvikle terminalområder og regionale næringsområder for gods og logistikk utenfor byene

Transportstrategier

- T1 Utvikle et helhetlig transportsystem for hele Oslo og Akershus som bygger opp om regional struktur
- T2 Utvikle transportløsninger i prioriterte vekstområder som bidrar til gange og sykling, enkle kollektivreiser og bykvalitet
- T3 Utnytte eksisterende og planlagt transportinfrastruktur
- T4 Møte veksten med høy kvalitet i kollektivtransport
- T5 Utvikle et godstransportsystem som gir mer gods på sjø og jernbane og avlastet tettbygde områder for unødvendig tungtransport

Forslag til nye strategi T1

- Med utgangspunkt i strategi T1 i gjeldende plan:

T1 Utvikle et helhetlig transportsystem for hele Oslo og Akershus som bygger opp om regional struktur

- *Nytt forslag:*
 - Videreutvikle et helhetlig transportsystem for person- og næringstransport som bygger opp om en regional struktur

Forslag til ny strategi T2

- Med utgangspunkt i strategi T2 i gjeldende plan

T2 **Utvikle transportløsninger i prioriterte vekstområder som bidrar til gange og sykling, enkle kollektivreiser og bykvalitet**

Nytt forslag:

- Utvikle mobilitetsløsninger i byer og tettsteder som bidrar til mer gange og sykling, enkle kollektivreiser, effektiv bylogistikk og bykvalitet.

Strategier fra plangrunnlaget for regionale planer (Viken)

- Oppgradere og utvikle effektive knutepunkt med kvalitet, herunder øke andelen bærekraftig transport ved å inkludere bylogistikk i knutepunktutviklingen
- Videreutvikle et effektivt, klima- og miljøvennlig system for gods og næringstransport

Diskusjon

- Er denne dekkende?
- Hva mangler eventuelt?
- Annet?

Gjeldende retningslinjer

- **R10** Rett virksomhet på rett sted:
Alle kommunene skal kunne legge til rette for næringsutvikling med utgangspunkt i sine fortrinn. Lokalisering av alle typer arbeidsplasser skal følge prinsippene i regional plan om rett virksomhet på rett sted.
- **R12** Terminalområder og regionale næringsområder for gods og logistikk
I terminalområder og regionale næringsområder som er definert i den regionale planen, legges det til rette for større logistikk-, lager- og industrivirksomheter. Handel og andre besøksrettede virksomheter tillates ikke i disse områdene.
- **R17** Transportløsninger og kollektivknutepunkt i prioriterte vekstområder
Innenfor de prioriterte vekstområdene skal vei- og gatenettet særlig tilrettelegges for gang-, sykkel og kollektivtrafikk, næringstrafikk, byutvikling med høy utnyttelse av arealene og miljø. Gang-, sykkel- og kollektivtransporttraseer prioriteres foran andre trafikantgrupper i prioriterte vekstområder. Det forventes at kommunene setter av tilstrekkelig areal til infrastruktur for kollektivtransport, syklist og fotgjengere.
Utvikling og drift av kollektivknutepunkt og stasjoner skal bidra til velfungerende byer og tettsteder, med vekt på fotgjengere og syklist og effektive overganger mellom transportmidler. Knutepunks- og stasjonsområder planlegges i samarbeid mellom kommunen og transportetatene.
- **R19** Utvikling av veinettet
Den regionale planen for areal og transport i Oslo og Akershus skal legges til grunn i utvikling av vei- og gatenettet, med særlig tilrettelegging for gang-, sykkel- og kollektivtransport, samt fremkommelighet for næringstransport. Fremkommelighetstiltak for kollektivtransport i veinettet skal følges opp av veieierne, med egne program.

Forslag til nye retningslinjer

- Ta inn bylogistikk i retningslinjer knyttet til andre temaer eller utforme egne retningslinjer?
- Retningslinjer til at noe skal håndteres eller hvordan noe skal håndteres (på for eksempel neste plannivå)?
- Følgende temaer er viktige for å legge til rette for en grønn og effektiv bylogistikk med minst mulig ulempe for byliv og innbyggere:
 - Fremkommelighet
 - Trafikksikkerhet
 - Klimagassutslipp
 - Naturnedbygging
 - Bymiljø
 - Arealbehov
 - Transportreduksjon

Forslag til nye prinsipper

- **Rett funksjon på rett sted:**

Knytter seg til arealer og behovet for å ha tilstrekkelig med plass, samtidig som arealbruken intensiveres og effektiviseres for å unngå unødvendig arealbeslag. Prinsippet er tett knyttet opp mot rett virksomhet på rett sted, og kan slås sammen med dette.

- **Rett kjøretøy på rett sted til rett tid:**

Handler om at ett kjøretøy kan være det mest hensiktsmessige i ett type byområde på et gitt tidspunkt, men samtidig være uhensiktsmessig et annet sted, og/eller til en annen tid. Det kan også handle om å legge til rette for omlast, eller fremkommelighet for næringstransport i rushtid, eller tidsbegrensede perioder eller “nullutslippssoner/samlastingssoner”.

- **Funksjonsfordelingsprinsippet:**

Det handler om at det i gatenettet bør være tydelig når/hvor de ulike trafikantgruppene prioriteres. Dette kan redusere konfliktområder og sørge for bedre fremkommelighet totalt sett.

Forslag til nye retningslinjer for neste plannivå

- **Arealbehov**

Kommunene bør kartlegge behovet for arealer til bylogistikk på kommunenivå, og sikre/gi føringer for å sikre arealer til disse på overordnet plannivå.

- **Gatebruksplan**

Med utgangspunkt i funksjonsfordelingsprinsippet bør kommunene utarbeide en gatebruksplan for sentrumsområdene som ivaretar behovene til næringstransport på samme måte som persontransport.

Forslag til nye retningslinjer basert på plangrunnlaget for regionale planer i Viken

- **Krav om mobilitetsplaner som inkluderer bylogistikk i alle større plan- og byggesaker:**
 - Hvordan lokalisering av funksjoner bidrar til å redusere transportbehov
 - Plassering og dimensjonering av parkeringsplasser
 - Arealer til lasting, lossing og midlertidig stopp for vare- og tjenestetransport
 - Utforming av gang- og sykkelforbindelser
 - Nærhet til kollektivtransport
- **Inkludere bylogistikk i knutepunktutviklingen**

Det bør utarbeides regionale føringer for bylogistikk i sentrumsområder for å sikre plass til funksjoner som samleterminal, felles varemottak, samlokalisering av pakkeskap, tilstrekkelig laste- og losselommer osv.

Diskusjon

- Er denne dekkende?
- Hva mangler eventuelt?
- Annet?

Relevante oppgaver i gjeldende handlingsprogram

SAMARBEIDSOPPGAVER

Mellom arealmyndighetene

H1

Felles areal- og transportstruktur i bybåndet

Hva: Samarbeid om strategisk areal- og transportplanlegging i bybåndet. Viktige tema er senterstruktur, langsiktig grønn grense for prioritert vekstområde, utviklingsområder, gode sammenhenger for fotgjengere og syklister, blågrønne strukturer, viktige kollektivforbindelser og transportinfrastruktur.

Ansvar: Oslo kommune sammen med Bærum, Asker, Oppegård, Ski, Lørenskog, Rælingen og Skedsmo kommuner.

Med: Transportaktørene, Akershus fylkeskommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Når: Umiddelbart etter vedtak av regional plan

Mellom de regionale planmyndighetene

Relevante oppgaver i gjeldende handlingsprogram

OPPGAVER DE ULIKE AKTØRENE HAR

Arealmyndighetene

H3

Revisjon av kommuneplanenes arealdeler

Hva: Kommunene utarbeider planstrategi og vurderer behovet for å rullere sin kommuneplan i tråd med regional plan for areal og transport. Samarbeidspartnere involveres tidlig i planprosessen, med sikte på å avklare rammer og forventninger til revisjonen, og se kommuneplanen i en regional sammenheng. Sentrale oppgaver ved revisjon av kommuneplanens arealdel:

- Definere langsiktig grønn grense rundt de prioriterte vekstområdene (jf. R8)
- Utvikle sentrumsplaner med vei- og gateplaner. For å oppnå en bedre samordning med transportmyndighetene, bør det for de regionale byene utarbeides sentrumsplaner. Det bør i den sammenheng samarbeides med transportaktørene om vei- og gateplaner for kollektivtransport og andre trafikantgrupper i hele byen, inkl. gang- og sykkelstrategier. Sentrumsplaner kan knyttes til avtaler om samordnet areal- og transportutvikling (jf. H10). Også for lokale byer og tettsteder bør det vurderes å utarbeide sentrumsplaner og gang- og sykkelstrategier, dersom det legges til rette for høy vekst.
- Utvikling av prioriterte vekstområder. For å oppnå at de prioriterte vekstområdene utvikles med kvalitet skal kommunene vurdere områder for friluftsliv og viktige blågrønne strukturer før det igangsettes fortetting og transformasjon i områder som berører slike verdier. Fylkeskommunen bidrar til at samtlige kommuner får en god og oppdatert oversikt over kulturminneverdiene i de prioriterte vekstområdene for å sikre bedre forutsigbarhet i utviklingen av vekstområdene.
- Avgrense næringsformål. Det bør utarbeides bestemmelser til kommuneplanens arealdel som angir hvilke næringsformål som tillates (evt. ikke tillates) i de enkelte næringsområder, i tråd med prinsipper for rett virksomhet på rett sted i den regionale planen. Dette bør også gjøres for eksisterende næringsområder med større udisponerte arealreserver. Kommuneplanens arealdel vil her gjelde foran eldre reguleringsplaner for næringsområdene.
- Kartfeste regionalt stamnett for kollektivtransport (jf. H5)
- Utarbeide parkeringspolitikk på bakgrunn av grunnlag fra Akershus fylkeskommune (jf. R15)

Ansvar: Kommunene

Med: Fylkesmannen, Akershus fylkeskommune og nabokommunene/delregionen, samt transportaktørene (de statlige transportetatene, NSB og Ruter).

Når: Ved vedtak av kommunal planstrategi (2016)

Transportmyndighetene

H4

Revisjon av Nasjonal Transportplan (NTP), Handlingsprogram for Oslopakke 3, Samferdselsplan for Akershus og Handlingsprogram for Oslo

Hva: Transportaktørene legger den regionale planen til grunn i revisjoner av sine transportplaner, handlingsprogram og budsjettvedtak.

Ansvar: Hhv. Staten, Akershus fylkeskommune og Oslo kommune

Når: Følger ordinær revisjonssyklus

Forslag til nye oppgaver/handlingspunkter

- Utarbeide veileder til mobilitetsplaner som kan tas i bruk av kommunene
- Kartlegge arealbehovet for ulike bylogistikkfunksjoner, og vurdere aktuelle lokaliseringer på tvers av kommunegrensene.
- Kartfeste områdekategoriene foreslått av BYLO slik at de kan fungere som mobilitetssoner og ligge til grunn for utforming av retningslinjer (og regulering?) på ulikt geografisk nivå og lokalisering.
- Samarbeid mellom statlig, regionale og lokale myndigheter og private aktører om etablering av grønne energistasjoner
- Ta i bruk veileder for bedre innkjøpspraksis i kommuner (og større virksomheter) der krav om transportdata skal synliggjøres i anskaffelser/innkjøp for å øke fyllingsgrad og redusere antall kjøretøy og turer. Veilederen er utarbeidet i VIV-prosjektet i samarbeid med Standard Norge.

Diskusjon

- Er denne dekkende?
- Hva mangler eventuelt?
- Annet?

